

Raadsvoorstel

Zaaknummer: Z/25/100692/469710
Datum collegebesluit: n.v.t.
Datum commissievergadering: donderdag 16 oktober 2025
Datum raadsvergadering: donderdag 13 november 2025

Soort Voorstel: Raadsvoorstel
Onderwerp: Rapport Rekenkamer Onderzoek naar de invulling van gemeentelijke rollen en taken voor statushouders en gezinsmigranten
Portefeuillehouder: Wethouder De Bruijn
Programma:

Kernboodschap: De rekenkamer (RK) WVOLV (Wassenaar, Voorschoten, Oegstgeest en Leidschendam-Voorburg) heeft onderzoek gedaan naar de uitvoering van de (wettelijke) rollen, taken en activiteiten van de gemeente voor statushouders en gezinsmigranten. Doel was om inzicht te bieden in hoe de gemeente invulling geeft aan haar (wettelijke) gemeentelijke rollen, taken en activiteiten die zij (dient te) verrichten voor statushouders en gezinsmigranten. Hieruit komen zeven aanbevelingen voort waarover de raad een besluit neemt.

Bijlagen:

Beslispunten De volgende aanbevelingen over te nemen:
Het college van burgemeester en wethouders te verzoeken om:

1. de mogelijkheden voor een vroege start van de inburgering te verkennen en zo mogelijk toe te passen, zoals dat in Oegstgeest gebeurt;
2. de registratie van participatiecijfers van inburgeraars te verbeteren en zo nodig hierop te sturen;
3. de (samenwerkings)mogelijkheden in de vier gemeenten te verkennen om de huisvesting van statushouders te bevorderen door onderling en regionaal af te stemmen en door de realisatie van meer huisvestingsmogelijkheden, zoals flexwoningen, doorstroomlocaties en prestatieafspraken met woningbouwcorporaties;
4. ervoor te zorgen dat Voorschoten als de opdrachtgevende gemeente periodiek door de

opdrachtnemende gemeente Leidschendam-Voorburg
wordt geïnformeerd over de voortgang van de
inburgering;

5. de raad beter op de hoogte te houden over de
voortgang van de inburgering en huisvesting van
statushouders en gezinsmigranten;
6. hierbij expliciet mee te nemen in hoeverre de
financiering van inburgering kostendekkend is;
7. u te informeren over de planning en voortgang van
de uitvoering van deze aanbevelingen.

Relatie met:

- ☐ Agendapunt: *(bijv. een aangehouden stuk of een stuk
wat nog moet komen of al geweest is)*
- ☐ Toezegging:
- ☐ Amendement/motie:
- ☐ Schriftelijke vragen:

Onderwerp

Rekenkameronderzoek naar de invulling van (wettelijke) gemeentelijke rollen en taken voor statushouders en gezinsmigranten

Aanleiding onderzoek

Op 31 juli 2024 heeft uw Rekenkamer u geïnformeerd over de start van het onderzoek naar de uitvoering van de (wettelijke) rollen, taken en activiteiten van de gemeenten voor statushouders en gezinsmigranten.

De aanleiding voor dit onderzoek was de verwachting dat – gezien de actualiteit – in de nabije toekomst gemeenten hun opstelling met betrekking dit onderwerp opnieuw zouden moeten bepalen dan wel bekrachtigen.

Doel onderzoek

Uw Rekenkamer wil inzicht bieden hoe de gemeenten Wassenaar, Voorschoten, Oegstgeest en Leidschendam-Voorburg invulling geven aan hun (wettelijke) gemeentelijke rollen, taken en activiteiten die zij (dienen te) verrichten voor statushouders en gezinsmigranten.

Dit onderzoek is een inventarisatie hoe huisvesting en inburgering van statushouders en gezinsmigranten uitgevoerd worden door de gemeenten. Dat heeft een aantal bevindingen, conclusies en aanbevelingen opgeleverd.

Uitvoering onderzoek

Het Verwey-Jonker Instituut heeft tussen juli 2024 en februari 2025 onderzoek uitgevoerd in opdracht van uw Rekenkamer.

Voor dit onderzoek zijn de volgende onderzoeksmethoden ingezet:

- > Documentstudie van lokale en nationale beleidstukken
- > (Groeps)interviews met wethouders, beleidsmedewerkers en uitvoerende organisaties voor de vier gemeenten.

Conclusies

Taakstelling huisvesting statushouders wordt niet gehaald

De taakstelling voor het huisvesten van statushouders is de afgelopen vijf jaar fors gestegen. Alle vier de gemeenten hebben een achterstand in de uitvoering ten opzichte van de taakstelling.

De achterstand in de uitvoering ten opzichte van de taakstelling is op het moment van vaststellen (eind oktober 2024) voor de gemeente Leidschendam-Voorburg 176 plekken, de gemeente Voorschoten 40, de gemeente Wassenaar 34 en ten slotte voor de gemeente Oegstgeest 30.

Realisatie taakstelling inburgering loopt achter

Doordat de huisvestingstaakstelling in de vier onderzochte gemeenten niet behaald wordt, wachten statushouders die aan deze gemeenten zijn gekoppeld, langer in de opvang en kunnen ze nog niet (of slechts gedeeltelijk) starten met inburgeren en participeren.

De gemeente Leidschendam-Voorburg heeft, in de periode 2022 tot en met 2024, 339 inburgeraars, waarvan 149 asielmigranten en 190 gezinsmigranten. Voor 83,5 % (283 inburgeraars) is het Plan Inburgering en Participatie (PIP) vastgesteld, waarvan 125 asielmigranten en 155 gezinsmigranten zijn begonnen met taallessen in het kader van de inburgering.

De gemeente Voorschoten heeft, in dezelfde periode, 102 inburgeraars, waarvan 66 asielmigranten en 36 gezinsmigranten. Voor 82% (84 inburgeraars) is het PIP

vastgesteld, waarvan 32 asielmigranten en 21 gezinsmigranten zijn begonnen met hun taallessen in het kader van de inburgering.

De gemeente Wassenaar heeft, in dezelfde periode, 91 inburgeraars, waarvan 44 asielmigranten en 47 gezinsmigranten. Voor 91% (83 inburgeraars) is het PIP vastgesteld, waarvan 32 asielmigranten en 21 gezinsmigranten zijn begonnen met hun taallessen in het kader van de inburgering.

Ten slotte heeft de gemeente Oegstgeest in die periode 112 inburgeraars, waarvan 72 asielmigranten en 40 gezinsmigranten. Voor 98% (110 inburgeraars) is het PIP vastgesteld en allen zijn begonnen met hun taallessen in het kader van de inburgering.

Door het niet behalen van de taakstelling voor huisvesting door de 4 gemeenten, ontstaat op het eerste gezicht een te rooskleurig beeld van de financiële situatie omtrent de inburgering. Reeds ontvangen middelen vanuit de SPUK kunnen weliswaar deels worden gereserveerd voor volgende jaren, maar dit geldt niet onbeperkt. Er is hierdoor een risico op terugvordering van niet gebruikte middelen. Door de complexe bekostigings- en uitgavenstructuur van inburgering kan in het kader van dit onderzoek geen definitieve uitspraak worden gedaan of de middelen die de gemeenten ontvangen, kostendekkend zijn.

Doelen inburgering worden (deels) gehaald

De hoofddoelstelling van de vier gemeenten op het gebied van inburgering komt overeen met het doel van de Rijksoverheid, namelijk dat inburgeraars zo snel mogelijk participeren (het liefst via betaald werk) op het hoogst haalbare taalniveau (liefst minimaal B1).

Inburgeraars uit Oegstgeest maken in sommige gevallen een vroege start met hun inburgering, dat wil zeggen dat zij al starten met hun inburgering terwijl ze nog woonachtig zijn op het asielzoekerscentrum (AZC). In de gemeenten Leidschendam-Voorburg, Voorschoten en Wassenaar is er geen sprake van een vroege start.

In hoeverre in de vier gemeenten voldaan wordt aan het doel tot zo snel mogelijk participeren (idealiter via betaald werk en als dat niet haalbaar is via vrijwilligerswerk of andere vormen van participatie) is op basis van de verzamelde informatie niet goed vast te stellen.

Een hoog percentage gezinsmigranten is in de vier gemeenten geplaatst in de B1-route. Dit sluit aan bij het uitgangspunt van de Wet inburgering 2021, waarin als doelstelling is opgenomen dat inburgeraars idealiter taalniveau B1 behalen. Dat sluit ook aan bij landelijke cijfers (84%). Wanneer we kijken naar statushouders in de B1-route dan is het percentage voor Leidschendam-Voorburg (54%), Voorschoten (55%) en Oegstgeest (68%) redelijk hoog. Dit in tegenstelling tot Wassenaar (31%), die een beduidend lager percentage statushouders heeft die de B1-route volgen.

Informatie-uitwisseling tussen gemeenten is beperkt

Informatieverstrekking over de uitvoering van de inburgeringstaken tussen opdrachtgevende en opdrachtnemende gemeenten is beperkt. De opdrachtgevende gemeenten Oegstgeest, Voorschoten en Wassenaar bleken maar in beperkte mate te beschikken over de inburgeringscijfers van hun inburgeraars.

De opdrachtnemende gemeente Leidschendam-Voorburg heeft sinds de zomer van 2024 periodieke overleggen met de gemeenten Wassenaar en Voorschoten over de

uitvoering van de inburgering. De gemeente Oegstgeest heeft regelmatig contact met de opdrachtnemende gemeente Leiden over de uitvoering van de inburgering.

Aandacht gemeenteraden is beperkt

Bij de gemeenteraden in Leidschendam-Voorburg, Voorschoten, Wassenaar en Oegstgeest is de voortgang van de uitvoering van de inburgering en huisvesting over het algemeen een onderwerp dat slechts in beperkte mate aan de orde is geweest. Dit in tegenstelling tot de discussie over de tijdelijke opvang van asielzoekers zonder status door het COA.

De gemeenteraden van de gemeenten Leidschendam-Voorburg, Voorschoten en Wassenaar zijn in de periode september tot oktober 2024 geïnformeerd over de stand van zaken bij inburgering. Naar aanleiding daarvan heeft geen van de drie gemeenteraden het thema geagendeerd en zijn er geen raadsvragen gesteld. De gemeenteraad in Oegstgeest is in 2020 via een raadsinformatiebrief geïnformeerd over de nieuwe inburgeringswet. Het inburgeringsbeleid is in februari 2023 nog besproken en er zijn geen aanvullende vragen gesteld door de gemeenteraad.

Aanbevelingen

Verzoek uw college van burgemeester en wethouders om:

1. de mogelijkheden voor een vroege start van de inburgering te verkennen en zo mogelijk toe te passen, zoals dat in Oegstgeest gebeurt;
2. de registratie van participatiecijfers van inburgeraars te verbeteren en zo nodig hierop te sturen;
3. de (samenwerkings)mogelijkheden in de vier gemeenten te verkennen om de huisvesting van statushouders te bevorderen door onderling en regionaal af te stemmen en door de realisatie van meer huisvestingsmogelijkheden, zoals flexwoningen, doorstroomlocaties en prestatieafspraken met woningbouwcorporaties;
4. de opdrachtgevende gemeenten (Wassenaar, Voorschoten en Oegstgeest) periodiek door de opdrachtnemende gemeenten (Leidschendam-Voorburg en Leiden) te (blijven) informeren over de voortgang van de inburgering;
5. de raden van de vier gemeenten beter op de hoogte te houden over de voortgang van de inburgering en huisvesting van statushouders en gezinsmigranten;
6. hierbij expliciet mee te nemen in hoeverre de financiering van inburgering kostendekkend is;
7. u te informeren over de planning en voortgang van de uitvoering van deze aanbevelingen.

Bespreking rapport in de commissie M&S van 16 oktober 2025

De commissie ondersteunt de aanbevelingen, hoewel voor een enkele fractie aanbeveling 5 en 6 niet perse nodig zijn. Over de frequentie van het informeren van de raad over de voortgang van inburgering en huisvesting statushouders denken fracties verschillend.

Commissie Mens en Samenleving,
16 oktober 2025

Besluit

Zaaknummer: Z/25/100692/469710

De raad van de gemeente Voorschoten;

Gelezen de brief van de Rekenkamer en het rapport onderzoek naar de invulling van (wettelijke) gemeentelijke rollen en taken voor statushouders en gezinsmigranten d.d. 22 juli 2025;

Gehoord de bespreking in de commissie Mens en Samenleving d.d.16 oktober 2025,

besluit:

De volgende aanbevelingen over te nemen:

Verzoek uw college van burgemeester en wethouders om:

1. de mogelijkheden voor een vroege start van de inburgering te verkennen en zo mogelijk toe te passen, zoals dat in Oegstgeest gebeurt;
2. de registratie van participatiecijfers van inburgeraars te verbeteren en zo nodig hierop te sturen;
3. de (samenwerkings)mogelijkheden in de vier gemeenten te verkennen om de huisvesting van statushouders te bevorderen door onderling en regionaal af te stemmen en door de realisatie van meer huisvestingsmogelijkheden, zoals flexwoningen, doorstroomlocaties en prestatieafspraken met woningbouwcorporaties;
4. ervoor te zorgen dat Voorschoten als de opdrachtgevende gemeente periodiek door de opdrachtnemende gemeente Leidschendam-Voorburg wordt geïnformeerd over de voortgang van de inburgering;
5. de raad beter op de hoogte te houden over de voortgang van de inburgering en huisvesting van statushouders en gezinsmigranten;
6. hierbij expliciet mee te nemen in hoeverre de financiering van inburgering kostendekkend is;
7. u te informeren over de planning en voortgang van de uitvoering van deze aanbevelingen.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Voorschoten, gehouden op 13 november 2025.

de griffier,

de voorzitter,

dhr. drs. E. Krijgsman

mw. drs. N. Stermerdink